

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ: ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ¹

Χριστίνα Βάγια²

Περίληψη

Στο άρθρο επισημαίνονται οι κύριες επιδιώξεις των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση και την Πρόνοια και η εναρμόνισή τους με την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής και της Πολιτικής της Τοπικής Ανάπτυξης, που αυτή προωθεί μέσα από τη Δικτύωση και την Αποκέντρωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες αποτελούν ουσιαστικό τομέα της τοπικής κοινωνικής πολιτικής, επειδή, μεταξύ άλλων, διαδραματίζουν αξιόλογο ρόλο στην ισορροπημένη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Ακολουθεί μια σύντομη επιχειρηματολογία, γιατί η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ο πλέον ενδεδειγμένος φορέας για την ισορροπημένη ανάπτυξη και τον συντονισμό όλων όσων παράγουν, διαθέτουν, χρηματοδοτούν και καταναλώνουν κοινωνικά προϊόντα. Καταλήγει με κάποιες προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για ένα επιτυχημένο συντονιστικό μηχανισμό, με ευθύνη ενός Δήμου ή ενός Συμπλέγματος Κοινοτήτων, της Τοπικής Κοινωνικής Πολιτικής³.

Ι. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κάθε κράτους – μέλους για την Κοινωνική Ενσωμάτωση και την Πρόνοια εκφράζει την τρέχουσα Κοινωνική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βασίζεται σε τέσσερις επιδιώξεις:

- Τόνωση της απασχόλησης και υποβοήθηση στην πρόσβαση ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, με παράλληλη εξασφάλιση της πρόσβασης όλων σε κοινωνικά δικαιώματα, πόρους και υπηρεσίες.
- Αντιμετώπιση και παρεμπόδιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.
- Ποιότητα διακυβέρνησης με κύριους άξονες την ιεράρχηση και την αξιολόγηση των αναγκών, την αποκέντρωση, την επέκταση και την ποιοτική αναβάθμιση των Κοινωνικών Υπηρεσιών, καθώς και το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

1. Ομιλία στην Ημερίδα που οργανώθηκε από το Δήμο Μεγαρέων, τον ΣΚΛΕ και την ΤΕΔΚΝΑ / ΚΕΔΚΕ (2-6-2006) με θέμα: Κοινωνική Πολιτική των Ο.Τ.Α. - Δράσεις Κοινωνικής Υποστήριξης των Πολιτών. Μέγαρα Αττικής.

2. Καθηγήτρια Κοινωνικής Εργασίας.

3. **Λέξεις κλειδιά:** Εθνικό Σχέδιο Δράσης, Τοπική Ανάπτυξη, Δικτύωση Υπηρεσιών - Τομέων, Συντονισμός Κοινωνικής Πολιτικής

- Κινητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων Κοινωνικής Πολιτικής και το συντονισμό τους τόσο σε επιτελικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Οι πιο πάνω σκοποί υπογραμμίζουν:

- α) Την *απόρριψη* των συγκεντρωτικών ή των επιμεριστικών συστημάτων σχεδιασμού και εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής.
- β) Την *ανάγκη* να αναπτύσσεται και να εφαρμόζεται η κοινωνική πολιτική, όσο γίνεται πιο κοντά στους εξυπηρετούμενους και στους χώρους όπου διαδραματίζονται τα κοινωνικά προβλήματα.
- γ) Την *αναγνώριση* της δι-υπηρεσιακής επικοινωνίας και του προνοιακού πλουραλισμού με έμφαση στη διαβούλευση και στη συν-απόφαση όλων όσων σχεδιάζουν, παράγουν και καταναλώνουν υπηρεσίες και κοινωνικούς πόρους.
- δ) Τη *διαπίστωση* ότι *από μόνο του το Κράτος ή η ελεύθερη αγορά δεν επαρκούν* για να αντιμετωπίσουν τις νέες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού και κοινωνικής ανισότητας, την κρίση στην οικογένεια, τα έντονα κοινωνικά προβλήματα μιας γηράσκουσας κοινωνίας (*Πράσινο βιβλίο της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής*). Απαιτείται η σύμπραξη και των εθελοντικών ΜΚΟ, των Κοινωνικών Δικτύων, της Κοινωνίας των Πολιτών.
- ε) Την *ισχυροποίηση του θεσμού της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης* στις διάφορες μορφές της, όπως Κοινότητα, Σύμπλεγμα Κοινοτήτων, Δήμος, Διαδημοτικό επίπεδο, Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων.

2. Η ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής

Η αναγνώριση της σπουδαιότητας του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής από την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκίνησε με την *πολιτική της Τοπικής Ανάπτυξης* (1982), δηλαδή μια πολιτική επιχειρηματικότητας και απασχόλησης εναρμονισμένης με τις τοπικές δυνατότητες.

Με τον καιρό και με τις διάφορες συνθήκες που ακολούθησαν, αναβαθμίζεται ο ρόλος του Τοπικού Κράτους (ΟΤΑ) στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη χάραξη ενιαίας πλέον κοινωνικής πολιτικής για τα μέλη της.

Σημαντικότερη είναι η Συνθήκη του Άμστερνταμ (ισχύει από 1.5.1999), όπου η *Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε συντρέχουσα προς τα κράτη-μέλη αρμοδιότητα να νομοθετεί σε θέματα απασχόλησης, αλλά και δικαιωμάτων των πολιτών της*.

Στη Διάσκεψη Κορυφής στη Νίκαια καθορίζεται η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την *Κοινωνική Πολιτική* (2000-2005), η οποία εκλαμβάνεται πλέον ως *αυτοδύναμη και ισότιμη με την οικονομική πολιτική*.

Λίγο αργότερα, στη Λισσαβόνα (2002), διακηρύσσεται η *Κοινωνική Συνοχή*, ως ένας από τους τρεις πυλώνες της πολιτικής της Ε.Ε. (Οι άλλοι δύο είναι περισσότερη οικονομική ανάπτυξη και περισσότερες θέσεις εργασίας).

Η ανάγκη να δοκιμαστούν νέες στρατηγικές στην άσκηση της κοινωνικής πολιτικής από τα κράτη-μέλη γίνεται επιτακτική και ως ένα βαθμό υποχρεωτική. Προς αυτή την κατεύθυνση βοηθήσαν και συνεχίζουν να είναι ενισχυτικές οι χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σημαντική επιρροή στην εξέλιξη των εθνικών και τοπικών συστημάτων Κοινωνικής Πρόνοιας και Φροντίδας.

Παράδειγμα, οι βελτιωτικές αποφάσεις στο διακανονισμό των οικονομικών ενισχύσεων, οι διάφορες νομο-κανονικές τροποποιήσεις για την αναγνώριση της κοινωνίας των πολιτών και για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα καινοτόμα προγράμματα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, οι πρωτοβουλίες για την ισοτιμία των φύλων, η μηχανοργάνωση του Δημόσιου τομέα και η χρήση της Πληροφορικής Τεχνολογίας στις Κοινωνικές Υπηρεσίες.

3. Δικτύωση και Αποκέντρωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών

Ο επαναπροσδιορισμός της σχέσης *κεντρικού* και *τοπικού* επιπέδου στη χάραξη και στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής, η αύξηση του ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη της οργανωμένης μη-κερδοσκοπικής πρωτοβουλίας (εθελοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις - ΜΚΟ), των τραπεζών και των επιχειρήσεων και της τοπικής κοινότητας στην εφαρμογή κοινωνικών δράσεων, με παράλληλη έμφαση στην ποιότητα των παροχών προς τους πολίτες, οδηγεί τις υπάρχουσες Κοινωνικές Οργανώσεις και Οργανισμούς στην *επανεκτίμηση των μεθόδων διοίκησης και λειτουργίας και στην αναζήτηση νέων τρόπων για να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα τους και να μειώσουν τα έξοδά τους*.

Οι κοινωνικές υπηρεσίες σήμερα δεν είναι μόνο παροχές προς αδυνάτους. Είναι μέσα προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και γι' αυτό απαιτείται:

- α) *Προσιτότητα και σωστή αξιοποίηση* των εξυπηρετήσεων από τους πολίτες.
- β) *Επαρκής γνώση* του συγκεκριμένου κοινωνικού προϊόντος εκ μέρους των επαγγελματιών, που εκτιμούν τις ανάγκες και παρέχουν ή παράγουν τις υπηρεσίες.
- γ) *Αυξημένη κοινωνική ευαισθησία* της Κεντρικής, Περιφερειακής Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την επάρκεια και την κατανομή των οικονομικών πόρων και για την επίβλεψη της ποιοτικής αναβάθμισης των παροχών.

Μοιραία, οι πιο πάνω διαπιστώσεις μας οδηγούν στην αδήριτη ανάγκη να φέρουμε τις Κοινωνικές Υπηρεσίες πιο κοντά στους εξυπηρετούμενους, δηλαδή στο τοπικό επίπεδο.

Η τοπικά αυτοδιοικούμενη μονάδα γίνεται το πεδίο δράσης των Υπηρεσιών, και αυτές με τη σειρά τους, ενθαρρύνουν την αυτονομία, την εθελοντική συνεισφορά, την κοινωνική αλληλεγγύη, την οικονομική στήριξη, την κοινωνική ένταξη, την αξιοπρεπή διαβίωση, τη συμμετοχή στα κοινά.

Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες πρέπει να αποτελούν ουσιαστικό τομέα της εθνικής κοινωνικής πολιτικής, αλλά και της τοπικής κοινωνικής πολιτικής. Πέραν από τον προορισμό τους να ικανοποιήσουν προσωπικές ανάγκες, διαδραματίζουν έναν αξιόλογο ρόλο στην επίτευξη μιας ισορροπημένης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στο εθνικό και στο τοπικό επίπεδο. Ένα καθόλου ευκαταφρόνητο μερίδιο του εθνικού εισοδήματος διοχετεύεται σ' αυτές.

Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες που λειτουργούν σε τοπικό ή διαδημοτικό επίπεδο αποτελούν ένα Δίκτυο ή εντάσσονται σε ένα ή περισσότερα Δίκτυα Υπηρεσιών και αυτά με τη σειρά τους δημιουργούν το Σύστημα Κοινωνικής Πολιτικής για τους πολίτες στην τοπική ή περιφερειακή διοικητική μονάδα.

Συχνά αυτά τα δίκτυα υπάρχουν μόνο τυπικά, χωρίς ουσιαστική επικοινωνία και συναλλαγή μεταξύ τους και μεταξύ των οργανώσεων που εντάσσονται σ' αυτά. Όταν η δικτύωση είναι ου-

σιαστική, συνεπάγεται ανταποδοτικότητα ενεργειών, συνεργασία, συναλλαγή, αποδοτική λειτουργία, ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση, αποφυγή επικαλύψεων και σπατάλης.

Δυστυχώς, η οργανωμένη και αποτελεσματική δι-υπηρεσιακή επικοινωνία δεν επιτυγχάνεται εύκολα, επειδή, μεταξύ άλλων, *έχουμε έλλειψη πληροφοριών για τον τρόπο που οι Κοινωνικές Υπηρεσίες και Οργανώσεις λειτουργούν και επιδρούν μεμονωμένα ή σε συνδυασμό.*

Σπανίζουν οι μελέτες που συνδυάζουν το υπάρχον Δίκτυο των Κοινωνικών Υπηρεσιών με την οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας, της Περιφέρειας, του Δήμου ή του Συμπλέγματος Κοινοτήτων (Βάγια, 1994).

Για να ολοκληρωθούν τα Δίκτυα των Κοινωνικών Υπηρεσιών για τους πολίτες και για να έχουν επάρκεια, χρειάζεται να λειτουργήσουν *νέα πρότυπα* και να αλλάξουν *θεσμικές σχέσεις* που σήμερα παρακωλύουν την αποκέντρωση ευθύνης, πόρων και αποφάσεων. Χρειάζεται να *ενισχυθεί ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, η οποία ως θεσμός θεωρείται ο πλέον κατάλληλος για να υλοποιήσει τους νέους δείκτες πορείας ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

4. Η ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για Ανάπτυξη και Συντονισμό της Κοινωνικής Πολιτικής

Παρόλη τη ρευστότητα που έχει η έννοια της *Τοπικής Κοινωνικής Πολιτικής*, όλο και περισσότεροι συμφωνούν, ότι αφορά ένα *σύνολο ρυθμίσεων, μέτρων και προγραμμάτων* σε τομείς, όπως η απασχόληση, η υγεία, η πρόνοια, η εκπαίδευση, η στέγαση, οι ασφαλιστικές παροχές, για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών ή την πρόληψη, στα πλαίσια του Κοινωνικού Κράτους.

Οι κατά τόπους αυτοδιοικούμενες μονάδες έχουν συμφέρον να προσέξουν και να παρακολουθούν την οργάνωση, το περιεχόμενο και την έκταση των Κοινωνικών Υπηρεσιών για τους πολίτες τους. Βασικό κίνητρο προς τούτο, είναι η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης τοπικής κοινωνικής πολιτικής με την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση πόρων, μέσων, ανθρώπινου δυναμικού και με την αποφυγή της επικάλυψης.

Η τοπική κοινωνική πολιτική, επιπλέον, αποτελεί αξιόλογο συντελεστή για την εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής και ειρηνικής συνύπαρξης, όπως και για τη ρύθμιση της κοινωνικής παραγωγής. (Βάγια, 1994, Σταθόπουλος, 1994).

Τρία πολύ σημαντικά ζητήματα προέχουν στην εφαρμογή και την ανάπτυξη μιας τοπικής κοινωνικής πολιτικής. Πρώτον *η εξοικονόμηση πόρων*, δεύτερον *η αποτελεσματικότητα των παροχών* και τρίτον *η επάρκεια των Κοινωνικών Οργανώσεων και Οργανισμών που τις προσφέρουν.*

Θίγοντας αυτά τα ζητήματα, ουσιαστικά δηλώνεται η ανάγκη:

α) για *αξιολόγηση* αυτών των μονάδων και τούτο, διότι η αξιολόγηση λειτουργεί ως μέσο απόδειξης της αναγκαιότητας, της χρησιμότητας, της επάρκειας και της βιωσιμότητας των κοινωνικών προγραμμάτων και παροχών (Βάγια, 1988).

β) να ασχοληθεί κάποιος *αποκεντρωμένος μηχανισμός θεσμοθετημένης διοικητικής ευθύνης:*

- με το *Συντονισμό* όλων των Υπηρεσιών Κοινωνικής Πολιτικής που δρουν τοπικά, ανεξάρτητα από ποιόν φορέα προέρχονται,
- με την καθιέρωση, επισήμως, της συμμετοχής τους σε *ένα ενιαίο Τοπικό Δίκτυο* και
- με την προώθηση του είδους των ενεργειών ή των ρυθμίσεων, που θα εξασφαλίσουν σοβαρές εγγυήσεις για την άρτια λειτουργία τους, την απόδοση των παροχών, τη μεταξύ τους συ-

νέργεια, την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων από το επιστημονικό και επαγγελματικό τους προσωπικό. (Βάγια, 1994).

Για αυτό το έργο, δεν υπάρχει καλύτερος αποκεντρωτικός θεσμός από την Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.

5. Προτάσεις Στρατηγικού – Επιχειρησιακού Σχεδιασμού

Η επιλογή μιας Τοπικά Αυτοδιοικούμενης Μονάδας, όπως ένας Δήμος, προσφέρεται για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης Τοπικής Κοινωνικής Πολιτικής, επειδή ο εξυπηρετούμενος πληθυσμός, αλλά και οι υπηρεσίες είναι σε λογικά μεγέθη.

Είναι πιο εύκολη η αξιοποίηση εθελοντών, η δοκιμή νέων δράσεων, αλλά και η καλλιέργεια δομημένου και σταθερού διαλόγου με τους πολίτες για τις κοινές υποθέσεις.

Ακόμη οι Υπηρεσίες και οι επαγγελματίες είναι κοντά σ' αυτούς που τούς χρειάζονται.

Υπάρχουν και σημαντικά οφέλη για τις εμπλεκόμενες στο Τοπικό Δίκτυο Κοινωνικές Υπηρεσίες και Οργανώσεις, όπως μεγαλύτερη και καλύτερη αξιοποίηση των παροχών τους, μεγαλύτερη δημοτικότητα, νέες ευκαιρίες για συμμετοχή σε συμπράξεις και κοινοπραξίες, για οικονομικές ενισχύσεις και για πολιτική επιρροή. (Vayas, 2004)

Εξυπακούεται, ότι μια Αυτοδιοικούμενη Μονάδα, που ενδιαφέρεται να αναπτύξει και να συντονίσει υπεύθυνα την Τοπική Κοινωνική Πολιτική, χρειάζεται θεσμική αναγνώριση, οικονομική αυτονομία και πολιτική δύναμη ν' αποφασίζει για την αντιμετώπιση των τοπικών κοινωνικών υποθέσεων. Με τον όρο τοπικές κοινωνικές υποθέσεις εννοούνται τα κοινά τοπικά συμφέροντα, που συνδέονται άμεσα με την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων, την κοινωνική φροντίδα, την ισότιμη κοινωνική ένταξη, την αξιοπρεπή διαβίωση, την πολιτιστική ελευθερία, την πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές.

Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, αυτή η ευθύνη ανήκει ήδη στην περιφερειακή – Νομαρχιακή Διοίκηση ή στην Τοπική Κοινότητα και όχι στην Κεντρική Διοίκηση. Μόνο το γενικό πλαίσιο των επιδιώξεων της κοινωνικής πολιτικής διαμορφώνεται κεντρικά. Ο σχεδιασμός, οι λεπτομέρειες της εφαρμογής, όπως συχνά και η νομική κατοχύρωση των κοινωνικών προγραμμάτων ανήκει στη Δευτεροβάθμια ή Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση. (Groom, 1993)

Για παράδειγμα, η Κύπρος έχει μακρά παράδοση στην άσκηση Κοινωνικής Πρόνοιας σε αποκεντρωμένες δομές και σε κανονιστικά πλαίσια καθολικής ισχύος σε εθνικό και επαρχιακό επίπεδο, χωρίς να μειώνεται ο ρόλος των τοπικών κοινοτήτων ή της εθελοντικής πρωτοβουλίας (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) στην Πρόνοια και Αλληλεγγύη.

Για την Ελλάδα, η ανάδειξη της τοπικότητας παραμένει ακόμη ζήτημα θεσμικής μεταρρύθμισης (Γετίμης, 1993). Σημαντικά ακόμη εμπόδια για την ανάπτυξη της Κοινωνικής Πολιτικής, τοπικά, είναι η περιορισμένη συλλογική εκπροσώπηση του Εθελοντικού Τομέα σε οριζόντιο και κάθετο επίπεδο (τόσο σε αντιπροσωπευτικά όργανα όσο και σε δύναμη επιρροής) και η απουσία πολιτικής βούλησης για μια ουσιαστική αποκέντρωση!

Οι Εθελοντικές Οργανώσεις, οι συμμετοχικοί θεσμοί, η Κοινωνία των Πολιτών, η ουσιαστική δικτύωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών αποτελούν πρόκληση για τα ανελαστικά διοικητικά συστήματα.

Όμως για μια κοινωνική πολιτική προσαρμοσμένη στις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κοντά στον πολίτη, προέχει να επιλεγεί ο κατάλληλος μηχανισμός στα πλαίσια της δικαιοδοσίας ενός Δήμου ή ενός Συμπλέγματος Κοινοτήτων, που από μόνες τους δεν μπορούν να συντηρή-

σουν ένα επαρκές δίκτυο Κοινωνικών Υπηρεσιών, για να φέρει σε πέρας αυτό το καθόλου εύκολο εγχείρημα.

Ενισχυτικά επιχειρήματα, στις προτάσεις που ακολουθούν, προέρχονται από έρευνες (αρκετές στα πλαίσια πτυχιακών εργασιών και μεταπτυχιακών διατριβών), που έχουν γίνει σε επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς, αλλά και σε άλλους κοινωνικούς επιστήμονες για το συντονισμό και τη δικτύωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών στο τοπικό επίπεδο.

Από τους επαγγελματίες αλλά και από διευθυντικά στελέχη, διαπιστώνονται ανάγκες για ουσιαστικό συντονισμό της κοινωνικής πολιτικής στο τοπικό επίπεδο, αναβάθμιση και πραγματική δικτύωση των οργανισμών, επιμόρφωση των επαγγελματιών και των εθελοντών, καλύτερη συνεργασία μεταξύ όσων παράγουν και όσων χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες, περισσότερη οικονομική ενίσχυση των προγραμμάτων από τις κρατικές και τοπικές αρχές, η ενθάρρυνση του εθελοντισμού. (Vayas, 1999). Οι περισσότεροι γνωρίζουν την Ευρωπαϊκή Κοινωνική πολιτική και πιστεύουν ότι η αποκέντρωση στο τοπικό επίπεδο εξυπηρετεί το συντονισμό και την αποτελεσματική εξυπηρέτηση.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός εκφράζεται με την ερώτηση *«Κάνουμε τα σωστά βήματα;»* Ενώ ο επιχειρησιακός σχεδιασμός αντικατοπτρίζεται στην ερώτηση *«Κάνουμε τα βήματα σωστά;»*.

Συνδυάζοντας τις δύο προσεγγίσεις, ο σχεδιασμός οποιουδήποτε Συντονιστικού Μηχανισμού της τοπικής κοινωνικής πολιτικής πρέπει να προβλέψει:

- *Καθορισμό της αποκέντρωσης* (αρμοδιότητες και ευθύνες που εκχωρούνται). Δεν φτάνει μόνο να συναινέσει η Κεντρική και η Περιφερειακή Διοίκηση, πρέπει να συμφωνήσουν και τα κεντρικά όργανα των Εθελοντικών ΜΚΟ, που λειτουργούν παραρτήματα στους Δήμους.
- *Νομιμότητα και κοινωνική αναγνώριση του Συντονιστικού Μηχανισμού*
- *Διοικητική διάρθρωση* του Συντονιστικού Μηχανισμού, αντιπροσωπευτική μιας κοινωνίας πολιτών και τρόποι συλλογικής λήψης των αποφάσεων (συμμετοχικά όργανα). *Συντονισμός της συμμετοχής όλων των ενδιαφερομένων.*
- *Οργάνωση της Ευθύνης που αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας* (Έργο και αρμοδιότητες / Υπηρεσιακή Δομή).
- *Στρατηγικές και μεθόδους υλοποίησης του έργου και των επιμέρους υπηρεσιών*, π.χ. η *πρακτική των επιτροπών* για τους κυριότερους τομείς της κοινωνικής πολιτικής εξασφαλίζει τον πλουραλισμό στη συμμετοχή, τον εποικοδομητικό διάλογο, την καλόπιστη κριτική, τη συναίνεση και σύμπραξη σε νέες δράσεις.
- *Έρευνα* ακάλυπτων κοινωνικών αναγκών και διαθέσιμων πόρων.
- *Αξιολόγηση* της υφισταμένης κατάστασης. Ποιοτικός και ποσοτικός έλεγχος.
- *Συμμετοχικό σχεδιασμό νέων Προγραμμάτων*, για την ολοκλήρωση και επάρκεια των παροχών.
- *Συστηματική και αμφίδρομη ενημέρωση* για αποφυγή επικαλύψεων, σπατάλης χρόνου και ενέργειας, για σωστή και έγκαιρη αξιοποίηση των υπηρεσιών.
- *Ανάδειξη, διεύρυνση και κατάλληλη αξιοποίηση της εθελοντικής εργασίας.*
- *Βοήθεια στον ανενημέρωτο για τα δικαιώματα του πολίτη*, αλλά και στον πολίτη-θύμα από την κατάχρηση εξουσίας, απ' όπου κι αν αυτή προέρχεται, με τη λειτουργία ενός *Γραφείου Εξυπηρέτησης και Συμβουλευτικής του Πολίτη*.
- *Οικονομική αυτοδυναμία*. Ένα Κοινό Κοινωνικό Ταμείο μπορεί να ξεκινήσει από τις συμβαλλόμενες Υπηρεσίες του τοπικού Δικτύου, με αντάλλαγμα τα οφέλη που προαναφέραμε γι' αυτές.

- *Στελέχωση* με κατάλληλα εκπαιδευμένο επαγγελματικό προσωπικό.

Στα σύγχρονα συστήματα Κοινωνικής Πολιτικής θεωρείται απαραίτητη η παρουσία μιας διεπιστημονικής ομάδας επαγγελματιών. Όμως, για κάποια κράτη μέλη της Ε.Ε. (για παράδειγμα Ελλάδα, Κύπρος) υπάρχει ανάγκη να γίνουν αντιληπτές οι οριοθετήσεις των ειδικοτήτων και να κατοχυρωθούν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα, ώστε τα νέα συστήματα στήριξης μιας σύγχρονης τοπικής κοινωνικής πολιτικής να στελεχωθούν με το κατάλληλο, αξιοκρατικά επιλεγμένο και αρμονικά συνεργαζόμενο επιστημονικό προσωπικό.

Όσοι ασχολούνται με την ανάπτυξη, εφαρμογή, διαχείριση ή δικτύωση της Κοινωνικής Πολιτικής γνωρίζουν ότι, πέραν από τα προβλεπόμενα εμπόδια *προσωπικών ή πολιτικών συμφερόντων* στη μεταβίβαση εξουσίας και πόρων, *χρειάζεται χρόνος, προσπάθεια και πειραματισμός*, για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση για την ανάπτυξη και αποκέντρωση των κοινωνικών υπηρεσιών, τον τοπικό συντονισμό τους, την αξιοποίηση των συμμετοχικών διαδικασιών και την αυτο-οργάνωση.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Βάγια Χ., (1988). «Αξιολόγηση Προγραμμάτων: Απαραίτητη Διαδικασία για τη βιωσιμότητα της Εθνικής και Κοινοτικής Πολιτικής». *Εκλογή* (τ. 79), 239-245.
- Βάγια Χ., (1993). «Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου: Όργανο Αποκέντρωσης και Συντονισμού της Τοπικής Κοινωνικής Πολιτικής» στο *Οικογένεια, Παιδική Προστασία, Κοινωνική Πολιτική*. Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού. Αθήνα.
- Βάγια Χ., (1994). «Δικτύωση και Συντονισμός των Υπηρεσιών για τους Ηλικιωμένους στις Αυτοδιοικούμενες Τοπικές Μονάδες» στο *Υγεία και Κοινωνική Προστασία στην Τρίτη Ηλικία*. Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών της Υγείας, 281-291.
- Vayas Christina, (1999). «The Quality of the Work of Social Organizations, Initiatives and Services: Perspectives for European Cooperation». vol. *NGO and Civil Europe*. FMFASCWY – ISS. Aachen.
- Vayas Christina and Zoi Ninetta, (1998). *Co-Financing Reality in Greece*. FIVOL. Rome
- Vayas Christina, (2004). «Citizen Participation and Service Partnership for Local Social Policy Development: The model of the Municipal Central Social Service». *MACESS Proceedings*. HSZuyd. Maastricht.
- Γετίμης Π., (1993). «Κοινωνικές Πολιτικές και Τοπικό Κράτος» στο *Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική: Η σύγχρονη προβληματική*. Θεμέλιο. Αθήνα
- Geddes Michael, (1998). *Local Partnership: A Successful Strategy for Social Cohesion?* European Foundation ILWC. Dublin.
- Groom G., et al (1993). «Social Services and Social Exclusion». *Report of the E.C. Observatory on National Policies to Combat Social Exclusion*. E.E.I.G. Lillie
- Henderson P., (1997). *Social Inclusion and Citizenship in Europe: The Contribution of Community Development*. Combined European Bureau for Social Development. Den Haag
- Σταθόπουλος Π., (1994). «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Σύγχρονοι προβληματισμοί» στο *Κοινωνικές Υπηρεσίες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση*. (1994). Τόμος Πρακτικών. Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος και ΤΕΔΚΝΑ. Αθήνα. σ 37-44.
- Στασινοπούλου Ολγα, (1993). «Η Τοπική Κοινότητα στην Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής». *Τοπική Αυτοδιοίκηση* (τ. 2-3, 86-87, 44-51).
- Trevillion S., (1999). *Networking and Community Partnership*. Ashgate. Aldershot.